

UNIVERSUL ÎNRUDIRII REFLECTAT ÎN ANTROPONIMIE

ELENA-CAMELIA ZĂBAVĂ
Universitatea din Craiova, România

The universe of kinship reflected in anthroponomy

Abstract: This paper studies the way in which some words that designate different degrees of kinship are reflected in Romanian anthroponomy.

In Romanian, the term *rudenie* ('kinship') illustrates the direct or collateral relationship between people from the same family. This relationship is expressed by a series of words called *termeni de rudenie* ('kinship terms').

The present article discusses family names formed throughout time from different words that are indicative of kinship terms. The analysis includes names such as *Mătușa*, *Monea*, *Bratu*, and their derivatives *Mătușescu*, *Mătușoiu*, and so on.

This study also takes into consideration names like *Sin*, *Brat*, *Zet*, derived from the well-known Slavonic words *sin*, *brat*, *zet*, which are very frequent in statistic reports.

Keywords: anthroponomy, interrelationship, removes, family names.

Introducere

În prefața studiului său monografic dedicat terminologiei referitoare la gradele de rudenie în limba română, Vasile Scurtu (1966: XI) vorbește despre forța legăturilor de înrudire și despre importanța acestora în viața comunității tradiționale românești și aduce în acest sens ca argument următorul citat preluat dintr-un studiu semnat de Traian Herseni:

„Într-adevăr, cu toată fărâmițarea grupurilor de rude pe familii conjugale și gospodării individuale, nemotenia rămâne o mare realitate; ea participă solidar la toate evenimentele de familie (botezuri, nunți, înmormântări, pomeni etc.) și constituie pentru toți membrii ei o comunitate efectivă de ajutor mutual în toate prilejurile vieții. O *nemotenie* ... este ea însăși un fragment important al satului” (1961: 64).

Termenul *nemotenie* are înțelesul de neam, rudă, rudenie, spiță, cimotoie și s-a format din *neam* + [ci]mot[ie] + suf. -enie. Deși arhaism, cuvântul se mai folosește și astăzi ca regionalism.

Chiar dacă rudenian constituie unul dintre principiile de bază ale societății tradiționale românești, studiile consacrate relațiilor de rudenie nu sunt prea numeroase. Cu toate acestea, sunt recunoscuți în sociologia românească tradițională trei autori care au abordat problematica înrudirii, iar interesul și rezultatul cercetărilor lor față de aceasta s-a materializat în trei lucrări de referință, în perioade diferite. Aceste lucrări sunt *Cercetarea monografică a familiei. Contribuție metodologică*, București, Fundația Regele Mihai I, 1945 și îi aparține Xeniei Costa-Foru; a doua, *Contribuții la studiul satelor devălmașe românești*, București,

Editura Academiei, 1959, este scrisă de Henri H. Stahl, iar cea mai recentă dintre ele i se datorează lui Nicolae Constantinescu și este intitulată *Relațiile de rudenie în societățile tradiționale. Reflexe în folclorul românesc*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987.

În rezumatul tezei de doctorat *Studiul relațiilor de înrudire. Căsătoria – atitudini, practici și dinamici*, accesat on line, Iulia-Elena Hossu, plecând de la ideea că familia căreia îi aparține un individ îl definește în fața comunității, arată că „prin numele de familie aparții de drept unei familii sau alteia, moștenind capitalul simbolic asociat acesteia, indiferent dacă are o valoare negativă sau pozitivă”.

Ne-am propus să urmărim în acest articol măsura în care se reflectă în antroponimia românească termenii care denumesc diferite grade de rudenie. Pentru aceasta însă, înainte de a ne opri asupra materialului antroponimic, sunt necesare câteva considerații de ordin sociologic și antropologic, precum și unele precizări vis-a-vis de terminologia înrudirii.

Considerații de ordin sociologic și antropologic

În limba română termenul *rudenie* desemnează legătura directă sau colaterală între persoanele care aparțin aceleiași familii.

Pentru un nespecialist în antropologie sau sociologie este foarte dificil să facă distincția între *relații de rudenie* și *familie*, mai ales că cei doi termeni sunt percepți ca fiind în foarte strânsă legătură. De aceea considerăm necesare câteva precizări de ordin terminologic, așa cum sunt definite în lucrările de specialitate.

Antropologia este știința care se ocupă cu studiul relațiilor de rudenie, care structurează societatea într-o rețea de relații, în vreme ce *sociologia* se focalizează mai mult asupra familiei (Harris 1998: 16).

Referitor la distincția dintre domeniul sociologiei și cel al antropologiei în abordarea familiei și a rudeniei, este de reținut explicația pe care o dă sociologul C.C. Harris în prefața lucrării sale dedicate relațiilor de rudenie: „Când am fost invitat să contribui cu un volum despre relațiile de înrudire, prima mea reacție ca sociolog al familiei, a fost să sugerez că un antropolog ar fi cel mai potrivit pentru redactarea unui asemenea volum”. Un astfel de răspuns este cât se poate de relevant pentru a sublinia relația dintre cele două discipline umaniste, sociologia și antropologia.

Existența sistemelor de rudenie și tipologia grupurilor umane au ca rezultat interdependența dintre relațiile de rudenie și grupuri. Anumite noțiuni ca: filiație, descendență, afinitate, alianță, căsătorie conduc la clasificarea relațiilor de rudenie din perspectivă antropologică.

În orice societate, prin fenomenul reproducerii biologice, un copil născut dintr-un bărbat și o femeie va avea: părinți (mamă și tată), frați sau surori și patru bunici (părinții naturali ai părinților săi) și, evident, el va intra în relații de rudenie atât cu frații și surorile părinților săi, cât și cu copiii acestora. De asemenea, în toate societățile, rudele biologice ale unui bărbat intră în relație de rudenie socială cu rudele biologice ale femeii cu care se căsătorește și invers, bărbatul se înrudește cu părinții, frații și surorile soției. Mai mult decât atât, pe lângă realizarea acestor relații de rudenie, oamenii simt nevoia consolidării unei solidarități sociale și atunci își *fac* rude în mod artificial, prin intermediul unor ritualuri și acte cu caracter social cum ar fi adopția, nașia ori înfrățirea (Bursuc 2011: 107).

În ceea ce privește problema tipurilor de rudenie, majoritatea antropologilor recunosc două mari ramuri (tipuri): rudenia reală sau domeniul clasic al rudeniei și pseudorudenă sau rudenă fictivă (*ibidem*: 107–108).

Rudenă reală se referă la relațiile sociale care, de cele mai multe ori, se suprapun relațiilor biologice și are ca formă de manifestare cosangvinitatea și afinitatea. Acestea se explică prin conceptele de filiație, respectiv de alianță în societățile care recunosc rudenă cosangvină bilaterală. Teoria filiației are la bază principiul reproducerii biologice, iar teoria alianței se bazează pe relația dintre cosangvinitate și afinitate (*ibidem*). Ea dezvoltă ideea că regulile matrimoniale guvernează universul social în totalitate, divizându-l în cosangvini și afini (*ibidem*: 109).

Rudenă fictivă sau pseudorudenă ori cvasirudenă definește relații sociale specifice, care nu au nicio legătură cu relațiile biologice, dar care se caracterizează prin simularea adevăratelor relații de rudenie. În acest caz, prin diferite mijloace (acte juridice, ritualuri) se creează artificial relații de rudenie, utilizându-se terminologia și regulile rudeniei reale. Formele sub care se prezintă pseudorudenă sunt nășia și înfrățirea de sânge sau de lapte (Platon 2000: 11; Scurtu 1966: 111, 113).

Christopher C. Harris consideră că termenii de înrudire sunt parte intrinsecă a oricărui sistem de rudenie, dar reprezintă, în același timp, și parte intrinsecă a limbii (Harris 1998: 32). Într-un asemenea context, antropologul va fi în căutarea unor criterii de clasificare a termenilor, în timp ce lingvistul experimentează diverse metode de analiză a vocabularului înrudirii.

Terminologia înrudirii în limba română

Totalitatea relațiilor de rudenie se reflectă în limbă printr-o serie de cuvinte numite generic *termeni de rudenie*. Claude Levi-Strauss a observat că felul în care se structurează câmpul semantic al termenilor de rudenie arată de fapt mecanismul de organizare a familiei și modul de a percepe familia și relațiile de rudenie. Cu alte cuvinte, termenii de rudenie reflectă în mod fidel imaginea sistemului de înrudire dintr-o societate dată. Antropologul constată că „între structura limbii și aceea a sistemului de înrudire există o corespondență formală” (Levi-Strauss 1978: 78).

În materialul citat mai sus, Alina Bursuc avansează ideea că

„fiecărui lexem din câmpul lexical al numelor de rudenie îi corespunde, datorită analizei de conținut, bazată pe principiul opozițiilor distinctive, o formulă semică alcătuită din trăsături de conținut sau seme: ex.: rom *frate* = 'relație de rudenie' + 'rudenie de sânge' + 'masculin' + 'colateral'" (Bursuc 2011: 105–106).

Toate numele de rudenie au ca trăsătură de conținut comună *relația de rudenie*, iar trăsăturile distinctive sunt redată de tipurile de rudenie, genul, linia, generația.

Vocabularul specific termenilor de înrudire poate fi cercetat eficient cu ajutorul metodei onomasiologice. *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX) definește onomasiologia ca fiind „ramură a lingvisticii care studiază mijloacele folosite de una sau mai multe limbi pentru a exprima o anumită noțiune”.

Lingvistica românească se evidențiază în acest sens prin studiul lui Vasile Scurtu, *Termeni de înrudire în limba română*, apărut în 1966, o remarcabilă lucrare, neegalată până

acum în literatura de specialitate. Cartea este o monografie cu caracter onomasiologic și semasiologic și este consacrată numelor de rudenie din toate dialectele istorice românești.

Alături de metoda onomasiologică, se întâlnește în analiza termenilor de înrudire și metoda câmpului lexical. Aplicând această metodă terminologiei numelor de rudenie, Angela Bidu-Vrânceanu selectează dimensiuni și trăsături semantice exclusiv în calitate de seme fără diferențiere metalingvistică: semele centrale 'relație de rudenie' și 'tip de rudenie' (2008: 80).

Dacă primul sem 'relație de rudenie' este comun tuturor lexemelor câmpului, cel de-al doilea, 'tipul de rudenie' este determinant pentru delimitarea câmpului în două paradigme corespunzătoare 'rudeniei naturale (de sânge)' și 'rudeniei sociale (prin alianță)' (*ibidem*: 81).

În general, în clasificarea termenilor de înrudire, criteriile de grupare a cuvintelor sunt tipurile de înrudire sau categoriile de rude. Aceleași criterii le folosește și Vasile Scurtu în monografia sa, repartizând termenii de înrudire, după tipurile de rudenie, în patru mari grupe: „rudenia de sânge în linie dreaptă”, „rudenia de sânge în linie colaterală determinată de alianță”, „rudenia de încuscrire (alianță)” și „rudenia convențională”. La aceste grupe se mai adaugă grupa termenilor de politețe și respect între rude, a termenilor din atmosfera semantică a nunții și termenii care exprimă ideea generală de rudenie.

Reflectarea termenilor de înrudire în antroponimie

Ne-am oprit în demersul nostru asupra modalității de reflectare a terminologiei înrudirii în antroponimie, cu referire specială la numele de familie, din două motive: unul este noțiunea de câmp închis care caracterizează ambele domenii în discuție (câmpul semantic al relațiilor de rudenie este stabil, închis ca și al numelor de familie), iar al doilea motiv îl reprezintă faptul că în literatura de specialitate s-a discutat foarte puțin despre acest aspect al influenței termenilor de înrudire asupra formării numelor de familie.

În timp ce prenumele se referă la o singură persoană, numele de familie este o unitate funcțională, ale cărei componente desemnează, fiecare, mai multe persoane aparținând aceluiași grup, familia. Numele de familie, transmis de secole din generație în generație, prezintă un mare interes psihologic și social, deoarece poartă, prin forma și conținutul său, imaginea și amprenta civilizațiilor trecute (Goicu 1996: 19).

Numele proprii, considerate de către cercetători categorie istorică, la început, în epoci îndepărtate, au avut la bază un apelativ care caracteriza într-un fel sau altul pe purtătorul său. Astfel, numele propriu capătă caracteristica de distribuire individuală a semnului (Teiuș 1967: 515).

Referindu-se la legătura dintre lexicul comun și numele proprii (îndeosebi toponime și antroponime) Gh. Bolocan caracterizează raportul dintre cele trei sisteme: lexical, antroponimic și toponimic prin următoarele trăsături: a) există o permanentă trecere de elemente dintr-un sistem în altul; b) sistemele toponimic și antroponimic au drept sursă principală lexicul comun al limbii; c) ca și limba comună, toponimia și antroponimia au un număr de elemente împrumutate ca rezultat al contactului cu alte limbi (Bolocan 1993a: 24). Limba comună furnizează antroponimiei cuvinte, primare sau derivate, din cele mai variate sfere de activitate. La rândul ei aceasta preia cuvintele și le folosește fie fără nicio modificare, fie

le introduce în diverse structuri derivaționale sau în structuri analitice. Există situații în care apelative sunt atestate în documente prin antroponime sau toponime. Spre exemplu, cuvântul *pădure* atestat prin antroponimul *Pădure* este considerat ca refăcut sau restituit. Toponimele și antroponimele din această categorie provin printr-un transfer de sens de la cuvântul comun spre numele propriu. „Atestarea cuvintelor comune prin nume proprii reprezintă, de fapt, recunoașterea izvorului de formare a toponimelor și antroponimelor și implicit demonstrația evidentă a existenței anterioare a cuvântului comun” (Bolocan 1981b: IX).

Diferența dintre numele propriu și cuvintele comune constă în faptul că primele nu se formează prin abstractizarea unei singure trăsături de conținut comună mai multor exemplare (Șodolescu-Silvestru 2001: 3).

În esență, ceea ce deosebește numele proprii de cele comune este faptul că numele proprii individualizează riguros obiectul denumit, distingându-l de alte obiecte din aceeași clasă sau din clase diferite, în timp ce numele comun indică o diferențiere doar de la clasă la clasă (*ibidem*: 3–4).

De asemenea, pare imposibil să se poată trage o linie de demarcație între numele proprii și apelative, deoarece „există o continuă trecere a cuvintelor dintr-o categorie în alta, printr-un proces de individualizare (apelativ > nume propriu) sau printr-unul de generalizare (nume propriu > apelativ)” (Teiuș 1967: 516).

Considerăm că numele de familie care fac trimitere la un termen de înrudire s-au putut forma fie direct de la un apelativ, fie prin intermediul unei porecle sau al unui supranume. Într-o asemenea situație nu se poate spune cu precizie prin ce filieră un termen de rudenie a devenit nume de familie, cu excepția cazului în care se cunoaște exact istoria numelui respectiv.

Faptul că cele mai multe cuvinte care se referă la relații de rudenie sunt folosite și ca termeni de adresare face ca sfera lor de întrebuințare să se lărgască foarte mult. „În același timp, prin alunecare de sens, ele își pierd valoarea strict terminologică și, astfel, ajung să se întrebuințeze ca termeni apelativi de respect (cuprinzând de cele mai multe ori o nuanță afectivă)”. (Scurtu 1966: 340). La capitolul *Concluzii* al monografiei *Termeni de înrudire în limba română*, Vasile Scurtu observa că

„Unii termeni de adresare (cf. *bade, baci, lele, nene, nan(ă)*), pe lângă polisemantismul lor accentuat, fiind prea des întrebuințați, ajung să-și atenueze simțitor conținutul semantic și să devină – uneori – simple „unelte gramaticale” sau simple formule de adresare (nu numai între rude)” (*ibidem*).

Suntem de părere că tocmai această extindere a ariei de întrebuințare a termenilor de înrudire a facilitat, în timp, procesul de individualizare a apelativelor, transferându-le în categoria numelor proprii.

În continuare ne propunem să aplicăm grila de clasificare utilizată de Vasile Scurtu în cazul termenilor de înrudire pe un eșantion de nume de familie extras din baza de date antroponimice a Centrului de Onomastică și Lexicologie al Universității din Craiova, cu referire specială la zona geografică a Olteniei.

Nume de familie care provin din termeni ce amintesc de rudenia de sânge în linie dreaptă: *Baba, Babă, Bătrân, Bătrânu, Bătrânca, Bătrâneanu, Bătrânescu, Buna, Bună,*

Bunica, Bunică, Bunicelu, Bunu, Monea (monea – sinonim pentru bunic), Moș, Moșu, Moșuț, Moșuc, Moașa, Făt, Fătu, Fecioru, Fiu, Sin, Copil, Copilău, Copilescu, Copileț, Copilu, Copiluș, Băiat, Băiatu, Geamănu, Geamăn, Geamăna, Geamănă, Nepotu.

În cazul numelor de familie *Bătrân, Bătrănu, Bătrânca, Bătrâneanu, Bătrânescu*, numele nu provine din adjectivul *bătrân, bătrână*, ci din substantiv, deoarece substantivul comun *bătrân* este răspândit în Oltenia, Muntenia și Dobrogea cu sensul de *bunic* (Scurtu 1966: 9).

În ceea ce privește antroponimul *Sin*, Iorgu Iordan, în *Introducere la Dicționar al numelor de familie românești*, remarcă:

„faptul că nume cu acest determinant nelatinesc s-au păstrat până în zilele noastre. ... Deoarece *sân* era omonimul perfect al urmașului lat. *sanctus* din nume de sărbători ca *Sâmpetru*, s-au produs confuzii, unele, cred, voite, în sensul că *sân* a început a fi interpretat ca lat. *Sanctus*” (1983: 9).

BDAR (Baza de date antroponimice a României a Laboratorului de onomastică al Universității din Craiova, constituită în 1994, în urma informațiilor oferite de Serviciul Evidența Populației, din cadrul Ministerului de Interne) înregistrează câteva antroponime de acest tip: *Sângheorghe* (38), *Sânmihai* (1), *Sânpetru* (8), *Sintoader* (32), *Sintoma* (2), *Sinvasile* (20), *Sin-Dumitru* (8), *Sin-Gheorghe* (12), *Sin-Mihai* (1), *Sin-Toader* (3). Cifra din paranteză reprezintă totalul aparițiilor numelui respectiv pe țară.

Nume de familie care provin din termeni ce amintesc de rudenia de sânge în linie colaterală (alianță): *Brat, Bratu, Brătoi, Brătioiu, Brătioianu, Brătucu, Brătuiianu, Brătulescu, Brătulete, Frăția, Frățian, Frățianu, Frățică, Frățilă, Frățilescu, Frățiloiu, Sora, Mătușa, Mătușanu, Mătușe, Mătușescu, Mătușoiu.*

Numele *Sin, Brat, Zet* provin din cuvintele auxiliare care intrau în componența formulelor (analitice) neoficiale de denominație. Exemplificăm cu câteva formule neoficiale extrase din *Monografia județului Dolj. Catagrafia din 1831*, publicată în revista „Oltenia. Documente. Cercetări. Culegeri” și apărută la Craiova în 1944, pentru a evidenția prezența acestor particule lexicale în formulele de denominație: *Dinu Tabacu sin Iordache; Nițu sin Savu Ploesteianu; Dumitru sin Ion Coșoveanu; Stan sin Iene Iapăalbă; Lupu sin Ion Burlan; Florea brat Dinu; Tănase brat Badea; Nedelcu brat Stoian; Marin brat Ion Urziceanu; Badea zet Mihai Galiceanu; Voicu zet Dinu Urziceanu; Gavrilă zet Neagoe Isprăvnicelu; Stancu zet Mihai; Stan zet Stoian Velea ș.a.m.d.*

Nume de familie care provin din termeni ce amintesc de rudenia prin încuscrire (alianță): *Zet, Ginerică, Șogor, Voinea, Voinescu, Voinete, Văduva, Văduvanu, Văduveanu, Văduvescu, Văduvici, Văduvoiu.*

Referitor la vocabulele *brat* și *zet*, trebuie făcută mențiunea că ele se foloseau în cazurile în care tatăl decedase mai de mult, iar mijlocul de identificare a individului de către autorități era raportarea la alt membru al familiei, acesta fiind un frate mai mare. Se întâlneau însă și alte situații; de exemplu pentru cel care venea din altă localitate, prin căsătorie, persoana cunoscută la care să se facă trimitere era socrul, deci calitatea de ginere al cuiva era și ea în măsură să-l identifice (Oancă 2001: 15).

Ceea ce ni se pare interesant de semnalat este faptul că cele trei vocabule slavone în uz *sin, brat, zet* au avut o evoluție în timp, prin aceea că, din simple instrumente auxiliare,

astăzi se regăsesc ca nume de familie în nomenclatura oficială românească, având următoarele frecvențe: **Sin** – 1.171, **Bratu** – 21.195, **Zet** – 569 (Zăbavă 2010: 52).

Nume de familie care provin din termeni ce amintesc de rudenian convențională: *Fina, Naș, Nașu.*

Nume de familie care provin din termeni de politețe și respect între rude: *Badea, Baci, Băcilă.*

Nume de familie care au la bază termeni din atmosfera semantică a nunții: *Vornicu, Vornicescu.*

Nume de familie formate de la termeni care exprimă ideea generală de rudenie: *Neamu.*

Ar mai putea intra în discuție aici și numele de familie *Spiță* și *Limbă*. Ambii termeni apar ca apelative în studiul lui Vasile Scurtu: *limbă* = *popor, neam, rudă*; *spiță* = *grad de rudenie, generație*, dar nu ne putem pronunța în privința sensului apelativului care a stat la baza antroponimului.

Privind numele de familie care fac trimitere la aria semantică a termenilor de rudenie se poate observa că antroponimele în cauză s-au format prin două procedee lingvistice: fie prin transfer de la un apelativ (cuvânt primar sau derivat, situație în care derivarea are loc la nivelul limbii comune) – *Bratu, Voinea, Văduva, Bunice(u)*; fie prin derivare cu sufixe antroponimice de la o bază antroponimică – *Mătușanu, Mătușescu, Mătușoiu*. Sufixele cele mai productive sunt:

–*escu*: *Bătrânescu, Copilescu, Brătulescu, Frățilescu, Mătușescu, Văduvescu, Vornicescu*;

– *oi(u)*: *Brăttoi(u), Frățiloiu, Mătușoiu, Văduvoiu*;

–*ete*: *Brătulete, Voinete*;

–*an(u)*: *Brătoianu, Brătuianu, Frățian, Frățianu, Mătușanu*.

De cele mai multe ori, în sistemul apelativelor, un singur sufix dintr-o clasă semantică se atașează la o temă oarecare. Între temă și sufix trebuie să existe o relație internă, impusă în același timp atât de semantica unuia, cât și a celuilalt, deoarece derivarea nu înseamnă, pur și simplu, nașterea unui cuvânt nou prin alipirea unui afix la o temă dată (Burci 2001: 121). Sufixele și bazele nu se pot combina între ele la întâmplare, ci există o toleranță sau o selectare reciprocă (Tudosie 1978: 98). În limba populară, mai multe sufixe sinonime se combină cu aceeași temă: *scorțișoară* = *scorțuță, scorțucă, scorțiță, scorțică* (*ibidem*: 78–79). O situație similară întâlnim la numele de familie formate prin derivare de la termeni care desemnează gradul de rudenie. În situații ca *Bratu, Brăttoi, Brătioiu, Brătioianu, Brătucu, Brătuianu, Brătulescu, Brătulete* ori *Bătrân, Bătrânu, Bătrâncă, Bătrâneanu, Bătrânescu* sau *Văduva, Văduva, Văduvanu, Văduveanu, Văduvescu, Văduwici, Văduvoiu* etc. nu avem a face cu familii antroponimice, cum s-ar putea crede la prima vedere, ținându-se seamă de prezența unei baze și a mai multor sufixe, deoarece prin derivare, aici, nu se formează cuvinte noi, cu noi sensuri, ci este vorba de sufixe sinonime care au disponibilitatea de a se atașa aceleiași baze, exprimând descendența pe linie paternă (Zăbavă 2010: 97).

În cazul în care numele de familie provine de la o poreclă, trecerea nu se face direct, ci prin transfer apelativ denominativ → poreclă → supranume → nume de familie. Probabil nume ca: *Bătrân, Copil, Baba* provin din poreclă și au urmat pașii descriși anterior.

O situație aparte o reprezintă apelativele care desemnează grade de rudenie concepute prin reduplicări de silabe: *mama, tata, gaga, nana, nene, lele, dada, baba, țafă*. În timp,

ele au devenit și apelative de adresare, amintind de relațiile de politețe și respect între generații. Dintre acestea, cunoaște realizare la nivel antroponimic numai *Baba*.

Concluzii

O primă concluzie care se poate trage referitor la numele de familie care fac trimitere la diverse grade de rudenie este aceea că, în nomenclatorul oficial românesc, numărul lor nu este foarte mare.

Ca posibilitate de formare a lor considerăm fie că au apărut prin transfer de la apelative cu sau fără modificare formală, care denumesc termeni de rudenie, fie prin intermediul unui supranume sau al unei porecle.

Pe baza materialului studiat se observă că cele mai multe nume fac trimitere la termeni ce vizează rudenii de sânge în linie dreaptă: *Bătrânu, Bătrânca, Bătrâneanu, Bătrânescu, Buna, Bună* etc. Urmează apoi antroponime care au la bază termeni ce amintesc de rudenii de sânge în linie colaterală: *Brat, Bratu, Brătoi, Brătioiu, Brătioianu, Brătucu, Brătuianu, Brătulescu, Brătulete* etc. și cele care provin din termeni ce amintesc de rudenii prin încuscrire: *Zet, Ginerică, Șogor, Voinea, Voinescu, Voinete*. Sunt foarte puține numele de familie care amintesc de rudenii convențională (*Fina, Nașu*) sau care provin din termeni de politețe și respect între rude (*Badea, Baci, Băcilă*) ori care au la bază termeni din atmosfera semantică a nunții: *Vornicu, Vornicescu*.

Bibliografie

- Bărbulescu, C. 2000. *Universul înruderii. Între istorie și antropologie*. Cluj-Napoca.
- Bechet, F. 2007. Concepția lui Émile Benveniste asupra numelor de rudenie indoeuropene. Émile Benveniste – 30 de ani de la dispariție. <http://ebooks.unibuc.ro/filologie/cunita/3-CONCEPTIA%20LUI%20EMILE%20BENVENISTE.pdf> (accesat în 14 februarie 2013).
- Benveniste, É. 2005. *Vocabularul instituțiilor indo-europene. Economie, rudenie, societate*. D. Slușanschi (Trans.). București: Editura Paideea. (Lucrarea originală publicată în 1969)
- Bidu-Vrâncănu, A. 2008. *Câmpuri lexicale din limba română. Probleme teoretice și aplicații practice*. București: Editura Universității din București.
- Bolocan, Gh. 1981. *Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române*. București: Editura Academiei.
- Bolocan, Gh. 1993. *Dicționarul toponimic al României. Oltenia I (A-B)*. Craiova: Editura Universitaria.
- Burci, I. 2001. *Antroponimie în diacronie*. Craiova: Editura MJM.
- Bursuc, A. 2011. O abordare antropologică și semantică a rudeniei. *Analele Universității Constantin Brâncuși din Târgu Jiu, Seria Litere și Științe Sociale* 3: 105–121.
- Goicu, V. 1996. *Nume de persoane din Țara Zarandului*. Timișoara: Editura Amfora.
- Harris, C.C. 1998. *Relațiile de rudenie*. A. Oprea (Trans.). București: Editura Du Style.
- Hossu, I.-E. 2010. Studiul relațiilor de înruderire. Căsătoria – atitudini, practici și dinamici. Rezumatul tezei de doctorat. http://doctorat.ubbcluj.ro/sustinerea_publica/rezumat/2010/filologie/Hossu_Iulia_Elena_Ro.pdf (accesat în 8 martie 2013).
- Jordan, I. 1983. *Dicționar al numelor de familie românești*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Levi-Strauss, C. 1978. *Antropologie structurală*. București: Editura Politică.
- Oancă, T. 2001. *Sociolingvistică aplicată. Cercetări de antroponimie*. Craiova: Editura Fundația Scrisul Românesc.

- Platon, E. 2000. *Frăția de cruce. O formă arhaică de solidaritate socială*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Sainenco, A. și V. Popa. Termenii de rudenie: rezultatul unui experiment asociat. <http://en.calameo.com/read/00113821738ed2793ac18> (accesat în 8 martie 2013).
- Scurtu, V. 1966. *Termenii de înrudire în limba română*, București: Editura Academiei.
- Șodolescu-Silvestru, E. 2001. *Toponimie românească. Modele derivaționale*. Chișinău: Editura Gunivas.
- Teiuș, S. Despre conceptul de nume propriu și sfera onomasticii. *Limba română*. 6 (XVI).
- Tudosie, C. 1978. *Derivarea cu sufixe în româna populară*. București.
- Zăbavă, E.-C. 2010. *Structuri derivaționale în antroponimia din Oltenia*. Craiova: Editura Universitaria.